

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-02-24

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström, f.d. hovrättspresidenten Lennart Svensäter och justitierådet Kristina Svahn Starrsjö

Registrering av kontantkort – förbättrad tillgång till uppgifter för brottsbekämpande myndigheter

Enligt en lagrådsremiss den 10 februari 2022 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Oscar Lindberg.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Allmänt om registrering av kontantkort

Av remissen framgår att brottsbekämpande myndigheter har ett påtagligt behov av att få tillgång till uppgifter om vem som innehar ett kontantkort. Enligt Lagrådets bedömning bör en registrerings-skyldighet kunna bidra till ett mera effektivt brottsbekämpande arbete. Lagrådet godtar bedömningen i remissen att förslagets krav på registrering är en proportionerlig begränsning av enskildas rätt till respekt för privatlivet och skydd för personuppgifter.

9 kap. 26 §

I paragrafens första stycke föreskrivs att tillhandahållandet av en förbetald tjänst ska avbrytas, om tjänsten används av någon annan än den registrerade abonnenten utan att en ny registrering har gjorts.

Av författningskommentaren framgår att regeln riktar sig till den som tillhandahåller tjänsten och att bedömningen kan grundas på uppgifter från brottsbekämpande myndigheter. Det anges vidare att tillhandahållaren inte är skyldig att på eget initiativ kontrollera vem som använder en registrerad tjänst. En indikation på att en förbetald tjänst används av någon annan kan vara att en abonnent är registrerad avseende ett stort antal förbetalda tjänster utan att det finns någon rimlig förklaring till det.

Paragrafens andra stycke innehåller undantag från regeln i första stycket vid bl.a. tillfällig användning och användning av närstående.

Flera remissinstanser har pekat på svårigheterna för en tillhandahållare att kontrollera om det är den registrerade abonnenten som använder tjänsten. Det har även uttryckts farhågor för att tillhandahållaren kan bli ansvarig i förhållande till abonnenten vid felaktigt avbrytande av tjänsten.

Att avbryta ett abonnemang är en ingripande åtgärd. Det framgår inte av remissen i vilken utsträckning en tillhandahållare ska vidta egna utredningsåtgärder i ett fall när en brottsbekämpande myndighet lämnar uppgifter som tyder på att annan än registrerad abonnent använder en tjänst. Det framstår för Lagrådet som att det, även i de fall sådana uppgifter framkommer, endast i undantagsfall kan vara möjligt för en tillhandahållare att med tillräcklig grad av säkerhet bedöma att förutsättningar för att avbryta tjänsten föreligger. Inte minst tycks det svårbedömt om de i andra stycket upptagna undantagen är för handen.

Lagrådet har även noterat att motsvarande förslag i den remitterade promemorian innehåller som avgörande moment att tjänsten har *överlåtit* utan att ny registrering har skett. Det skulle kunna hävdas att bedömningen av om en överlåtelse har skett åtminstone i vissa fall kan vila på en något säkrare grund än bedömningen av vem som använder tjänsten.

Enligt Lagrådets mening är det mindre lämpligt att lägga en prövning av det slag som regeln innebär på en tillhandahållare. Det kan vidare antas att en sådan regel kommer att tillämpas endast i begränsad utsträckning. Nyttan för brottsbekämpningen måste därför även ifrågasättas.

Mot bakgrund av den kategoriska formuleringen av paragrafens första stycke (*ska avbrytas*) borde det åtminstone i författningskommentaren klargöras vilka åtgärder en tillhandahållare är skyldig att vidta i olika situationer.

Lagrådet anser att förslaget i denna del bör övervägas på nytt under den fortsatta beredningen.